

Roman

Roman; olay, kişi, zaman ve mekân öğeleriyle kurgulanmış, düzyazıyla yazılmış uzun anlatı türüdür. Ünitede beş maddeden toplam **altı roman** incelenir.

1 Roman Nedir?

- Düzyazıyla yazılmış uzun anlatı türüdür.
- Kurmacadır; temeli yazarın kurgusudur.
- Olay örgüsü çok kolludur.
- Kişi kadrosu hikâyeye göre genişler.

2 Beş Temel Unsur

- Olay: Ne oluyor?
- Kişi: Kim yaşıyor?
- Zaman: Ne zaman oluyor?
- Mekân: Nerede oluyor?
- Anlatıcı: Kim anlatıyor?

3 Anlatıcı Türleri

- Hâkim (ilahi): Her şeyi bilir.
- Gözlemci: Yalnız gördüğünü aktarır.
- Kahraman: "Ben" der, kendini bilir.
- Anlatıcı yazarın kendisi değildir.

4 Roman Türleri

- Tarihi: Geçmiş bir dönemi anlatır.
- Psikolojik: İç dünyayı çözümler.
- Sosyal: Toplum sorunlarını işler.
- Macera: Sürükleyici olayları anlatır.

5 Anlayış ve Teknikler

- Toplumcu gerçekçi: Toplumun sorunları.
- Modernist: Bireyin iç dünyası.
- Postmodern: Üstkurmaca, metinlerarasılık.
- Geleneksel: Tasvir, diyalog, özetleme.
- Modern: İç monolog, bilinç akışı, geriye dönüş.

Dönemsel Çerçeve: 5 Madde, 6 Roman

Madde	Roman	Öne çıkan özellik
1923-1950 Cumhuriyet Dönemi	1	Millî Mücadele ve Anadolu hayatı
1950-1980 Cumhuriyet Dönemi	2	Toplumcu gerçekçi ve modernist
1980 sonrası	1	Yeni teknikler, postmodern eğilimler
Türk dünyası edebiyatı	1	Ortak dil ve kültür bağı
Dünya edebiyatı (20. yüzyıl)	1	Türk romanıyla karşılaştırma

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Roman: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 ÖRNEK 1 - ANLATICI

"Selim içinden gitmeye karar vermişti. Annesi ise oğlunun yarın döneceğini sanıyordu." Anlatıcı hangisidir?

- 1 Fiiller üçüncü kişiyle çekilmiş; kahraman anlatıcı değil.
- 2 İki kişinin de aklından geçen biliniyor.
- 3 Gözlemci anlatıcı kimsenin aklını okuyamaz.

Cevap: Hâkim (ilahî) anlatıcı

ÖRNEK 2 ÖRNEK 2 - TEKNİK

"Yağmur, kırmızı bir şemsiye... Simit kokusu. Sınav kaçta bitiyordu?" Bu parçadaki teknik hangisidir?

- 1 Karşılıklı konuşma yok; diyalog değil.
- 2 Uzun süre kısaca geçilmiyor; özetleme değil.
- 3 Düşünceler sırasız, yarım cümlelerle akıyor.

Cevap: Bilinç akışı

ÖRNEK 3 ÖRNEK 3 - ANLAYIŞ

Bir köydeki toprak kavgasını ve köylülerin geçim derdini anlatan roman hangi anlayışa yakındır?

- 1 Konu bireyin bunalımı değil, toplumun sorunu.
- 2 Üstkurmaca ya da metinlerarası oyun yok.
- 3 Köy, yoksulluk ve gerçeğe uygun anlatım bir arada.

Cevap: Toplumcu gerçekçi anlayış

ÖRNEK 4 ÖRNEK 4 - UNSUR

"O kış Kemal, dağ köyündeki eski okulda tek başına kaldı." cümlesinde zaman, kişi ve mekân nedir?

- 1 Ne zaman? O kış.
- 2 Kim? Kemal.
- 3 Nerede? Dağ köyündeki eski okul.

Cevap: Zaman: o kış - Kişi: Kemal - Mekân: eski okul

ÖRNEK 5 ÖRNEK 5 - TÜR

Olaydan çok bir gencin korkularını ve iç çatışmasını çözümleyen roman konusuna göre hangi türdür?

- 1 Ağır basan öge olay değil, iç dünya.
- 2 Geçmiş bir dönem ya da toplum sorunu öne çıkmıyor.
- 3 Ruh çözümlemesi psikolojik romanın özelliğidir.

Cevap: Psikolojik roman

MİNİ TEST

Roman: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad:

Tarih:

Doğru / Yanlış:

1. Romanda olayların geçtiği yer hangi unsurdur?

- A) Zaman B) Mekân
C) Kişi D) Anlatıcı

3. "O kış üç ay boyunca kar kalkmadı." cümlesinde öne çıkan unsur hangisidir?

- A) Zaman B) Anlatıcı
C) Kişi D) Diyalog

5. Yoksulluk ve göç gibi toplum sorunlarını işleyen roman türü hangisidir?

- A) Sosyal roman B) Macera romanı
C) Tarihî roman D) Psikolojik roman

7. "O akşam neden sustuğumu hâlâ bilmiyorum." cümlesinde anlatıcı hangisidir?

- A) Hâkim anlatıcı B) Kahraman anlatıcı
C) Gözlemci anlatıcı D) İlahi anlatıcı

9. Ünite de farklı anlayışlardan iki roman hangi dönemden seçilir?

- A) 1923-1950 B) 1950-1980
C) 1980 sonrası D) 20. yüzyıl dünya edebiyatı

2. Aşağıdakilerden hangisi romanın temel unsurlarından biri değildir?

- A) Olay B) Kişi
C) Zaman D) Ölçü

4. Geçmişte yaşanmış bir dönemi kurmacayla birleştiren roman türü hangisidir?

- A) Macera romanı B) Psikolojik roman
C) Tarihî roman D) Sosyal roman

6. Kişilerin aklından geçenleri de bilen anlatıcı hangisidir?

- A) Gözlemci anlatıcı B) Kahraman anlatıcı
C) Hâkim (ilahi) anlatıcı D) Yazar

8. Yalnız görüp duyduğunu aktaran, kişilerin aklını bilmeyen anlatıcı hangisidir?

- A) Kahraman anlatıcı B) Hâkim anlatıcı
C) İlahi anlatıcı D) Gözlemci anlatıcı

10. Ünite de dünya edebiyatından okunan roman hangi yüzyıldan seçilir?

- A) 20. yüzyıl B) 19. yüzyıl
C) 18. yüzyıl D) 21. yüzyıl

Cevap anahtarı

1. B · "Nerede?" sorusunun cevabı mekândır.
3. A · "O kış" ve "üç ay" zamanı bildirir.
5. A · Sosyal roman toplumun sorunlarına odaklanır.
7. B · "Ben" diye konuşan, olayı yaşayan kişidir.
9. B · 1950-1980 arasından iki roman incelenir.
2. D · Ölçü şiire ait bir ögedir.
4. C · Tarihî roman geçmiş bir dönemi konu alır.
6. C · Hâkim anlatıcı her şeyi bilir.
8. D · Gözlemci anlatıcı bir kamera gibi aktarır.
10. A · Dünya edebiyatı örneği 20. yüzyıldan seçilir.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:

tahtaapp.com/blog/dersler/12-sinif-edebiyat-4-unite-roman-konu-anlatimi